

Kaunokirjallisuuden Finlandia-palkintoehdokkaat 2018, perustelut

Raati: Heta Pyrhönen (pj.), Anne Helttunen ja Marjo Tuomikoski

Jalonen, Olli: Taivaanpallo (Otava)

Taivaanpallo kuljettaa lukijan Saint Helenan saarelta Lontooseen Angus-pojan matkassa 1600-luvun lopussa. Se valottaa emämaa Englannin väkivaltaa synnyttäviä toimia saariyhteisössä. Anguksen kohtaamat vaarat antavat Taivaanpallolle seikkailuromaanin silauksen, mutta tärkein seikkailu on Anguksen maailmankuvan muutos.

Romaani kuvaa kiehtovasti, miten Angus kasvaa itsenäiseksi ja kriittiseksi ajattelijaksi: hän oppii havainnoimaan, luokittelemaan havaintojaan ja tekemään oikeita päätelmiä niiden perusteella. Anguksen eloisan notkeasta kerronnasta välittyy näkemisen, ajattelemisen ja oppimisen riemu.

Järvelä, Jari: Kosken kahta puolta (Tammi)

Jari Järvelän kaltainen seitsenvuotias lapsi tekeytyy ”näkymättömäksi pojaksi” kahden mummonsa ja aikuisten seurassa kuunnellakseen heidän puheitaan sisällissodasta. Mummojen perheet ovat olleet eri puolilla rintamalinjaa. Hetekan putkesta löydetyt käärölle rullatut runot herättävät pojan mielikuvituksen. Leikeissään hän ottaa sodassa ammutun Vilhon mielikuvituskaverikseen.

Eläytyessään mummojensa ja Vilhon kohtaloihin poika antaa pitkään vaietulle menneisyydelle vihdoinkin tunnepohjaisen ja sanallisen ilmaisun. Vuoden 1918 tapahtumien sanallistaminen lapsen kokemusten kautta jarruttaa sisällissodan synnyttämän taakan siirtämistä sukupolvelta toiselle.

Kettu, Katja: Rose on poissa (WSOY)

Kirjeromaanissa aikuinen Lempi kirjoittaa nuoruuden rakastetulleen kirjeitä, joissa hän pohtii, miksi hänen ojbwa-kansaankuuluva äitinsä Rose hylkäsi suomalaisen miehensä Ettun ja fintiaanittärensä ja mitä Roselle sitten tapahtui. Lempi löytää äidin hänelle osoittamia kirjeitä. Rosen katoamisen ja kirjeiden kautta Lempi pohtii Yhdysvaltain alkuperäiskansan ja suomalaissiirtolaisten suhdetta valtakulttuuriin, mikä paljastaa monenkertaista kulttuurista tukahduttamista ja väkivaltaa. Rose ei alistu ja myytti tarjoaa hänelle vastarinnan keinot. Myytti punoutuu Rosen ja Ettun väkevään rakkaustarinaan. Kokonaisuutta kannattaa Ketun rikkaasti soiva lumoava kieli.

Rauhala, Pauliina: Synninkantajat (Gummerus)

Taisto-papan usko on sääntö- ja lakiuskoa, kun taas pojanpoika Aaronille usko elää musiikissa, kirjoituksessa Tärkeitten Asioitten Vihkoon ja leikeissä mummon kanssa. Uskonnollisen yhteisön huolenpito kääntyy henkiseksi ja hengelliseksi väkivallaksi. Syntienkantajiksi joutuvat lopulta kaikki, raskain paino sälytetään heikoimpien hartioille. Joukko omaäänisiä kertojia käsittelee sääntöuskon ankaria seuraamuksia. Kertojien luontohavainnot ovat aistivoimaisia ja merkityksistä raskaita. Uskon kysymyksiä syventää romaanin synnystä kertova kirjailijahahmo pohtimalla uskon ja taiteen ominaisuuksia ja mahdollisuuksia.

Mäkelä, J. Pekka: Hunan (Like)

Osin lähetystyöntekijä Helvi Södermanin päiväkirjoihin perustuva romaani avaa mukaansatempaavan ja koskettavan näkymän Kiinan-Japanin sotaan. Joukko henkilöitä eri kansallisuuksista yrittää pysyä hengissä sodan ja eri uskontojen ja kulttuurien ristitulessa. Jotkut turvautuvat esi-isien henkien johdatukseen, toiset Jumalaan, verilöylyn järkyttämä tyttö luovuttaa ruumiinsa kuolleiden sielujen käyttöön. Romaanista kasvaa monikerroksinen ja -ääninen kulttuurien ja uskontojen vuoropuhelu, jossa henkilöt ruotivat toimintansa perusteita ja oikeutusta.

Sund, Lars: Där musiken började / Missä musiikki alkoi. Suomentanut: Laura Jänisniemi (Förlaget / Teos)

Författarjaget går en skrivarkurs på Arbis för att teckna ett porträtt av kompositören Alf Holm som han beundrar. Då och då får han hjälp av kompositören och plåtsmeden Odin Siktröms ande.

Romanen tar sin början på 1960-talet och sträcker sig fram till 1980-talet. Till tonerna av popmusik tecknas en levande tidsbild av en liten ort. I romanen beskrivs tre väninnors livsöden, i glädjen och sorg. Alf Holms mor försöker avstyra sonens musikintresse, vilket väcker frågor om konstnärskapets tvång och villkor. Situationen ställs på sin spets när Alf Holm till sin mors förtvivlan väljer musiken som yrke.

Kirjailijahahmo opiskelee kirjoittamista työväenopistossa kertoakseen ihaillemastaan säveltäjä Alf Holmista. Hän saa ajoittaista vetoapua säveltäjä-peltiseppä Odin Sisktrömin haamulta. Tapahtumat soljuvat 1960-luvulta 1980-luvulle popmusiikin tahdissa. Esiin piirtyy elämää sykkivä ajankuva pienestä paikkakunnasta. Romaani läpivalaisee kolmen ystävättären kohtaloita iloineen ja suruineen. Pohdittavaksi nousee taiteellisen lahjakkuuden merkitys, kun tulevan säveltäjän äiti yrittää tukahduttaa poikansa musiikkiharrastuksen.

